

КОМПЕТЕНЦІЯ ЕКСПЕРТІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ ВЗАЄМОДІЇ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

НАУМЕНКО Сергій Михайлович - аспірант Сумського державного університету

УДК: 342.95 (477)

В статті досліджено компетенція експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами. Проаналізовано зміст та особливості компетенції експертів. Визначено повноваження експертів при взаємодії з правоохоронними органами. Виявлено проблеми в нормативно-правовому регулюванні компетенції експертів в сфері взаємодії з правоохоронними органами та надано обґрунтовані пропозиції щодо їх усунення.

Ключові слова: компетенція, взаємодія, експертні установи, експерти, повноваження, правоохоронні органи.

Правоохоронна діяльність, законне та об'єктивне вирішення кримінальних справ досить часто вимагає спеціальних знань та проведення професійних досліджень, що забезпечується залученням до справи судових експертів. Саме вони, завдяки наявності у них спеціальних знань у необхідній сфері, можуть надати обґрунтований висновок з питань, що виникають у ході кримінального провадження. Для цього експерти наділяються певним обсягом компетенції, необхідної для отримання інформації, всебічного її вивчення та надання відповідних висновків. На сьогоднішній день повноваження експертів у сфері взаємодії з правоохоронними органами потребують детального вивчення, виявлення прогалин у їх нормативно-правовому регулюванні та визначення шляхів їх усунення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Дослідженню питань правового статусу та діяльності експертів приділяли увагу такі вчені, як Т.В. Авер'янова, А.Р. Белкін, Р.С. Белкін, Н.І. Клименко, О.М. Ключев, В.К. Лисиченко, Н.П. Майліс, О.М. Музичук, Ю.К. Орлов, В.В. Пахомов, О.Р. Россинська, В.М. Салтєвський, М.Я. Сегай, В.Ю. Шепітько, М.Г. Щербаковський та інші. Однак на сьогоднішній день актуальними та такими, що потребують додаткового дослідження, є питання компетенції експертних установ та експертів у взаємовідносинах з правоохоронними органами.

Метою даної статті є дослідження компетенції експертів як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання: проаналізувати зміст та особливості компетенції експертів; визначити повноваження експертів при взаємодії з правоохоронними органами; з'ясувати прогалини в нормативно-правовому регулюванні компетенції експертів у сфері взаємодії з правоохоронними органами та надати обґрунтовані пропозиції щодо їх усунення.

У Словнику української мови термін «компетенція» тлумачиться як: 1) добра обізнаність із чим-небудь; 2) коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи [1, с. 250]. Це повноваження суб'єкта у визначеній для нього сфері.

У правовій науці поняттю компетенції також приділялась значна увага. Так, на думку О.Ф. Скакун, компетенція державного органу (уряду, міністерства, парламенту, органів суду, міліції, прокуратури та ін.) – це закріплена законом (або іншим нормативним актом) сукупність його владних повноважень (прав і обов'язків), юридичної відповідальності і предмета відання [2, с. 363]. Включення до змісту компетенції юридичної відповідальності є не зовсім правильним, оскільки вона характеризує права та обов'язки суб'єкта, необхідні для реалізації покладених на нього завдань, а відповідальність є наслідком їх невиконання чи неналежного виконання.

А. О. Ткаченко вказує, що компетенція характеризується сукупністю закріплених юридичних прав і обов'язків (повноважень) органів влади, їх посадових осіб з приводу вимоги певної поведінки від фізичних і юридичних осіб та предметів відання, закріплених Конституцією України, законами та підзаконними нормативно-правовими актами (компетенційними законодавчими актами) [3, с. 196]. Дане визначення не зовсім точно тлумачить поняття компетенції. Вона не завжди пов'язана з вимогою вчиняти ті чи інші дії, в більшості випадків вони сприяють реалізації покладених на суб'єкта завдань. В.К. Гіжевський та В.С. Ковальський визначають компетенцію як сукупність предметів відання, функцій, повноважень, прав і обов'язків органу державної влади, органу місцевого самоврядування або їх посадової чи службової особи, що визначаються Конституцією [4, с. 290]. Дане визначення також не зовсім точно відображає зміст компетенції, оскільки включає до її змісту функції, які не є її складовими елементами, а відображають основні напрямки діяльності суб'єкта.

Проаналізувавши дані визначення, можна зробити висновок, що всі вчені сходяться на тому, що компетенцією є сукупність прав та обов'язків суб'єкта у підвідомчій йому сфері. Дані права та обов'язки, а також сфера їх реалізації мають бути нормативно закріплені, що дозволяє їх використовувати та нести відповідальність за неналежне використання. Крім того, вони визначаються

тими завданнями, які поставлені перед відповідним суб'єктом державою.

Враховуючи вищевикладене, компетенцію експертів можна визначити як сукупність визначених у законодавстві їх прав та обов'язків, необхідних для проведення дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду.

Компетенція експертів характеризується наступними ознаками: це комплекс визначених у законодавстві їх прав та обов'язків; реалізується з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду; реалізується у визначеній сфері, що визначається обсягом спеціальних знань експерта; не може бути передана іншому суб'єкту; неправомірна реалізація компетенції тягне за собою відповідальність.

Компетенція експертів у сфері взаємодії з правоохоронними органами закріплена в законодавстві та впливає з тих завдань, на виконання яких спрямована така взаємодія. Вона характеризується обсягом їх прав та обов'язків, необхідних для належного виконання завдань експерта.

Компетенція як комплексна правова категорія включає в себе ряд взаємопов'язаних елементів. О. П. Сікорський вважає, що компетенція органу виконавчої влади як організаційно-правова категорія є сукупністю його предметів відання й владних повноважень, передбачених законодавством або іншими нормативно-правовими актами, шляхом реалізації яких орган виконавчої влади здійснює свою діяльність. Основними елементами компетенції, як вважає вчений, є «предмет відання» (підвідомчість) та владні повноваження (права і обов'язки) [5, с. 54].

У науці адміністративного права поширеними є декілька підходів до тлумачення змісту компетенції, а саме: 1) класичний, який характеризує компетенцію як взаємопов'язану систему предметів відання та повноважень суб'єкта; 2) обмежувальний, при якому зміст компетенції зводиться до сукупності повноважень; 3) розширювальний, який включає до структури компетенції, крім предметів відання та повноважень,

ще й завдання, функції, методи діяльності тощо [6, с. 53; 7, с. 192].

Тобто відповідно до класичної концепції змісту компетенції, її структурними елементами є предмети відання та повноваження.

Під першим елементом прийнято розуміти «юридичний показник територіальних меж та предметної специфіки тих суспільних відносин, на які направлена владна діяльність органу» [8]. Тобто це сфера реалізації експертом його прав та обов'язків. Вона визначена в законодавстві та має свої межі, порушення яких матиме наслідком застосування заходів відповідальності.

Предметами відання експертів є галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів, що вимагають проведення досліджень із застосуванням спеціальних знань. Саме предмети відання визначають коло повноважень експерта, у тому числі при взаємодії з правоохоронними органами.

Повноваження характеризують можливість суб'єкта з реалізації покладених на нього завдань. І. П. Голосніченко та Д. І. Голосніченко вважають, що повноваження як соціальне явище – це володіння правами і обов'язками членів (члена) суспільства, переданими суб'єкту відносин в порядку та у спосіб, визначений соціальними правилами і нормами, з метою реалізації в особистих або спільних інтересах особи делегувальника і можуть включати у себе право розпорядження її цінностями, право на загальнообов'язковій основі залучати до виконання суспільних доручень та застосовувати у випадках, передбачених правилами суспільного життя, заходи примусу [9, с. 148].

На думку Шоптенко С.С. повноваження характеризуються наступними ознаками: закріплені в законодавстві, що регламентує таку діяльність; реалізуються у чітко визначеній сфері; застосовуються у встановлених процедурах; мають бути спрямовані на виконання поставлених перед нею завдань; за зловживання повноваженнями настає відповідальність [10].

Повноваження за своїм змістом є сукупністю взаємопов'язаних та взаємозалежних прав та обов'язків. Права в юридичному

значенні визначають як надану і гарантовану державою, а також закріплену в адміністративно-правових нормах міру можливої (дозволеної) поведінки у правовідносинах, що забезпечена кореспондуючим обов'язком іншого суб'єкта правовідносин [11, с. 113–114].

Відповідно до Закону України «Про судову експертизу» судовий експерт має право: 1) подавати клопотання про надання додаткових матеріалів, якщо експертиза призначена судом або органом досудового розслідування або ознайомлюватися з матеріалами справи, що стосуються предмета судової експертизи; 2) вказувати у висновку експерта на виявлені в ході проведення судової експертизи факти, які мають значення для справи і з приводу яких йому не були поставлені питання; 3) з дозволу особи або органу, які призначили судову експертизу, бути присутнім під час проведення слідчих чи судових дій і заявляти клопотання, що стосуються предмета судової експертизи; 4) подавати скарги на дії особи, у провадженні якої перебуває справа, якщо ці дії порушують права судового експерта; 5) одержувати винагороду за проведення судової експертизи, якщо її виконання не є службовим завданням; 6) проводити на довірчих засадах експертні дослідження з питань, що становлять інтерес для юридичних і фізичних осіб, з урахуванням обмежень, передбачених законом [12].

Стаття 69 Кримінального процесуального кодексу України закріплює наступні права експерта: 1) знайомитися з матеріалами кримінального провадження, що стосуються предмета дослідження; 2) заявляти клопотання про надання додаткових матеріалів і зразків та вчинення інших дій, пов'язаних із проведенням експертизи; 3) бути присутнім під час вчинення процесуальних дій, що стосуються предметів та об'єктів дослідження; 4) викладати у висновку експертизи виявлені в ході її проведення відомості, які мають значення для кримінального провадження і з приводу яких йому не були поставлені запитання; 5) ставити запитання, що стосуються предмета та об'єктів дослідження, особам, які беруть участь у кримінальному провадженні; 6) одержати винаго-

роду за виконану роботу та відшкодування витрат, пов'язаних із проведенням експертизи і викликом для надання пояснень чи показань, у разі, якщо проведення експертизи не є службовим обов'язком особи, яка залучена як експерт; 7) заявляти клопотання про забезпечення безпеки у випадках, передбачених законом; 8) користуватися іншими правами, передбаченими Законом України «Про судову експертизу» [13].

Також у законодавстві визначено, що експерт має право: ознайомлюватися з матеріалами справи, які стосуються предмета експертизи; відповідно до процесуального законодавства заявляти клопотання про надання додаткових матеріалів і зразків та вчинення інших дій, пов'язаних із проведенням експертизи; у разі виникнення сумніву щодо змісту та обсягу доручення невідкладно заявляти клопотання органу (особі), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), щодо уточнення поставлених експертів питань; з дозволу органу (особи), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), бути присутнім під час проведення процесуальних, виконавчих дій та ставити питання учасникам процесу, що стосуються предмета чи об'єкта експертизи, та проводити окремі дослідження у їх присутності; указувати у висновку експерта на факти, виявлені під час проведення експертизи, які мають значення для справи, але стосовно яких йому не були поставлені питання, та на обставини, що сприяли (могли сприяти) вчиненню правопорушення; у разі незгоди з іншими членами експертної комісії складати окремий висновок; викладати письмово відповіді на питання, які ставляться йому під час надання роз'яснень чи показань; оскаржувати в установленому законодавством порядку дії та рішення органу (особи), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), що порушують права експерта або порядок проведення експертизи; на забезпечення безпеки за наявності відповідних підстав; одержувати винагороду за проведення експертизи та відповідно до законодавства компенсацію (відшкодування) витрат за виконану роботу та витрат, пов'язаних із викликом для надання роз'яснень чи показань, у разі якщо

це не є його службовим обов'язком. Експерт може відмовитися від проведення експертизи, якщо наданих йому матеріалів недостатньо для виконання покладених на нього обов'язків, а витребувані додаткові матеріали не надані, або якщо поставлені питання виходять за межі його спеціальних знань. Повідомлення про відмову повинно бути вмотивованим [14].

Усі права експерта у сфері взаємодії з правоохоронними органами доцільно згрупувати в наступні групи в залежності від мети їх реалізації:

1) права, що реалізуються з метою проведення повного, всебічного та об'єктивного дослідження:

- знайомитися з матеріалами кримінального провадження, що стосуються предмета дослідження;
- заявляти клопотання про надання додаткових матеріалів і зразків, а також про уточнення поставлених питань;
- бути присутнім під час проведення процесуальних дій, ставити питання його учасникам, що стосуються предмета дослідження;
- вказувати у висновку експерта на виявлені в ході проведення судової експертизи факти, які мають значення для справи і з приводу яких йому не були поставлені питання;
- складати окремий висновок, у разі незгоди з іншими експертами;
- відмовитися від давання висновку, якщо поданих йому матеріалів недостатньо для виконання покладених на нього обов'язків або поставлені питання виходять за межі його компетенції;

2) забезпечувальні права:

- право на винагороду та відшкодування витрат, пов'язаних із проведенням експертизи, якщо її виконання не є службовим обов'язком;
- на забезпечення безпеки за наявності відповідних підстав;
- оскаржувати в установленому законодавством порядку дії та рішення суб'єкта призначення експертизи, що порушують права експерта або порядок проведення експертизи.

Термін «обов'язок» тлумачиться як: те, чого треба беззастережно дотримуватись,

що слід безвідмовно виконувати відповідно до вимог суспільства або виходячи із власного сумління; певний обсяг роботи, сукупність справ, межі відповідальності тощо, що визначаються відповідним званням, посадою, родинним станом і так інше [15, с. 813].

Відповідно до Закону України «Про судову експертизу» судовий експерт зобов'язаний: 1) провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок; 2) на вимогу особи або органу, які залучили експерта, судді, суду дати роз'яснення щодо даного ним висновку; 3) заявляти самовідвід за наявності передбачених законодавством підстав, які включають його участь у справі [12].

Стаття 69 Кримінального процесуального кодексу України закріплює наступні права експерта: 1) особисто провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок на поставлені йому запитання, а в разі необхідності – роз'яснити його; 2) прибути до слідчого, прокурора, суду і дати відповіді на запитання під час допиту; 3) забезпечити збереження об'єкта експертизи. Якщо дослідження пов'язане з повним або частковим знищенням об'єкта експертизи або зміною його властивостей, експерт повинен одержати на це дозвіл від особи, яка залучила експерта; 4) не розголошувати без дозволу сторони кримінального провадження, яка його залучила, чи суду відомості, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням обов'язків, або не повідомляти будь-кому, крім особи, яка його залучила, чи суду про хід проведення експертизи та її результати; 5) заявити самовідвід за наявності обставин, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом. Експерт невідкладно повинен повідомити особу, яка його залучила, чи суд, що доручив проведення експертизи, про неможливість проведення експертизи через відсутність у нього необхідних знань або без залучення інших експертів [13].

На експерта покладаються такі обов'язки: заявити самовідвід за наявності передбачених законодавством обставин; прийняти до виконання доручену йому експертизу; особисто провести повне дослідження, дати обґрунтований та об'єктивний

письмовий висновок на поставлені питання, а в разі необхідності роз'яснити його; повідомити в письмовій формі органу (особі), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), про неможливість її проведення та повернути надані матеріали справи та інші документи, якщо поставлене питання виходить за межі компетенції експерта або якщо надані йому матеріали недостатні для вирішення поставленого питання, а витребувані додаткові матеріали не були надані; з'явитися на виклик органу (особи), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), для надання роз'яснень, показань чи доповнень з приводу проведеної експертизи або причин повідомлення про неможливість її проведення; забезпечити збереження об'єкта експертизи. Якщо дослідження пов'язане з повним або частковим знищенням об'єкта експертизи або зміною його властивостей, експерт повинен одержати на це дозвіл від органу (особи), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта); не розголошувати без дозволу органу (особи), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), відомості, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням обов'язків, або не повідомляти будь-кому, крім органу (особи), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), чи суду про хід проведення експертизи та її результати [14].

Вказані обов'язки доцільно систематизувати в дві групи:

1) пов'язані з проведенням експертного дослідження:

- провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок на поставлені питання;

- забезпечити збереження об'єктів експертизи;

- у випадках, визначених законодавством, заявити самовідвід;

- повідомити в письмовій формі про неможливість проведення експертизи та повернути надані матеріали справи та інші документи, якщо поставлене питання виходить за межі компетенції експерта або якщо надані йому матеріали недостатні для вирішення поставленого питання;

2) пов'язані з участю в кримінальному провадженні:

- з'явитися до слідчого, прокурора, суду і дати відповіді на запитання під час допиту;
- не розголошувати без дозволу компетентних суб'єктів інформацію, що стала йому відома у зв'язку з проведенням експертизи;
- прийняти до виконання доручену йому експертизу.

Висновки

Узагальнюючи вищевикладене, варто зазначити, що при взаємодії з правоохоронними органами експерти наділяються певним обсягом повноважень, які в більшій мірі стосуються їх участі в кримінальному провадженні та досить детально визначені в чинному законодавстві. Всі права та обов'язки у досліджуваній сфері доцільно розглядати через їх поділ на ті, які необхідні їм для проведення повного, всебічного та об'єктивного дослідження, та ті, які визначають їх можливості при участі в кримінальному провадженні. У той же час, з метою вдосконалення компетенції експерта при взаємодії з правоохоронними органами, окремі повноваження потребують уточнення. Так, право заявляти клопотання про надання додаткових матеріалів і зразків, а також бути присутнім під час проведення процесуальних дій доцільно закріпити тільки щодо тих випадків, які безпосередньо пов'язані з предметом їх експертного дослідження. Також у законодавстві доцільно закріпити право експерта з письмового дозволу слідчого (детектива) звертатися за консультацією до іншого експерта чи спеціаліста.

Література

1. Словник української мови : словник : в 11 т. Т. 4 / уклад. І. К. Білодід та ін. К. : Наукова думка, 1972. 871 с.
2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун, пер. з рос. Х. : Консум, 2001. 656 с.
3. Ткаченко А. О. Поняття компетенції державного органу. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 4. С. 192–197.
4. Популярна юридична енциклопедія / кол. авт.: В. К. Гіжевський, В. В. Глов-

ченко... В. С. Ковальський (кер.) та ін. К. : Юрінком Інтер, 2002. 528 с.

5. Сікорський О. П. Поняття концепції органу виконавчої влади. *Гуманіт. вісн. НУК*. Миколаїв : НУК, 2012. Вип. 5. С. 52–54.

6. Гусаров С.М. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів внутрішніх справ України: навч. посібник. К., Х. Ніка-Нова. 2011. 360 с.

7. Москалькова Т.Н., Демидов Ю.Н. Памятка по подготовке проектов нормативных актов. М.: Спартак, 2004. 1994. 259 с.

8. Серьогіна С. Г. Теоретично-правові та організаційні засади функціонування інституту президентства в Україні. Х. : Ксілон, 2001. 278 с.

9. Голосніченко І. П. Теорія повноважень, їх легітимність та врахування потреб і інтересів при встановленні на законодавчому рівні / І. П. Голосніченко, Д. І. Голосніченко. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право* : збірник наукових праць. 2011. № 1 (9). С. 147–155.

10. Шоптенко С.С. Адміністративно-юрисдикційна діяльність правоохоронних органів в Україні/ за заг. ред. О. М. Музичука. Харків : Константа, 2018. 436 с.

11. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К. : Факт, 2003. 384 с.

12. Про судову експертизу: закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232

13. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*, 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

14. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 08.10.98 № 53/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>

15. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. Та СД)/ уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун». 2009. 1736 с.

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено компетенцію експертних установ як суб'єктів взаємодії з правоохоронними органами. Проаналізовано зміст та особливості компетенції експертів. Визначено повноваження експертів при взаємодії з правоохоронними органами.

Встановлено, що на сьогоднішній день повноваження експертів у сфері взаємодії з правоохоронними органами потребують детального вивчення, виявлення прогалів в їх нормативно-правовому регулюванні та визначення шляхів їх усунення.

Усі права експерта у сфері взаємодії з правоохоронними органами запропоновано згрупувати в наступні групи в залежності від мети їх реалізації: 1) права, що реалізуються з метою проведення повного, всебічного та об'єктивного дослідження; 2) забезпечувальні права

Вказані обов'язки запропоновано систематизувати в дві групи: 1) пов'язані з проведенням експертного дослідження; 2) пов'язані з участю в кримінальному провадженні.

Доведено, що при взаємодії з правоохоронними органами експерти наділяються певним обсягом повноважень, які в більшій мірі стосуються їх участі в кримінальному провадженні та досить детально визначені в чинному законодавстві. Всі права та обов'язки у досліджуваній сфері доцільно розглядати через їх поділ на ті, які необхідні їм для проведення повного, всебічного та об'єктивного дослідження, та ті, які визначають їх можливості при участі в кримінальному провадженні. У той же час, з метою вдосконалення компетенції експерта при взаємодії з правоохоронними органами, окремі повноваження потребують уточнення. Так, право заявляти клопотання про надання додаткових матеріалів і зразків, а також бути присутнім під час проведення процесуальних дій доцільно закріпити тільки щодо тих випадків, які безпосередньо пов'язані з предметом їх експертного дослідження. Також у законодавстві доцільно закріпити право експерта з письмового дозволу слідчого (детектива) звертатися за консультацією до іншого експерта чи спеціаліста.

Ключові слова: компетенція, взаємодія, експертні установи, експерти, повноваження, правоохоронні органи.

SUMMARY

The article investigates the competence of expert institutions as subjects of interaction with law enforcement bodies. The content and peculiarities of the competence of experts are analyzed. The powers of experts in interaction with law enforcement bodies are determined.

It is established that for today the powers of experts in the field of interaction with law enforcement bodies require detailed study, identification of gaps in their legal regulation and determination of ways of their elimination.

All rights of an expert in the field of interaction with law enforcement bodies are proposed to be grouped into the following groups depending on the purpose of their implementation: 1) rights that are implemented in order to carry out a complete, comprehensive and objective study; 2) security rights

The indicated responsibilities are proposed to be grouped into two groups: 1) related to conducting expert research; 2) involved in participation in a criminal proceeding.

It is proved that in cooperation with law enforcement authorities, experts are given a certain amount of authority, which more closely relate to their participation in criminal proceedings and are sufficiently detailed in the current legislation. All rights and obligations in the field of study should be considered through their division into those that are necessary for them to conduct a full, comprehensive and objective study, and those that determine their ability to participate in a criminal proceeding. At the same time, in order to improve the competence of the expert in interaction with law enforcement authorities, certain powers need to be clarified. Thus, the right to apply for the provision of additional materials and samples, as well as to be present during the conduct of procedural steps, should be fixed only in those cases that are directly related to the subject of their expert research. Also, in the law it is advisable to consolidate the right of an expert with the written permission of the investigator (detective) to seek advice from another expert or specialist.

Key words: competence, interaction, expert institutions, experts, powers, law enforcement bodies.